مقاله پژوهشی

رضایت دانشجویان تکنولوژی جراحی از نقش مربی در دوره کارآموزی بالینی

احمد انتظاری، محمد ترکاشوند مرادآبادی، زهرا ترکاشوند*

چکیده

مقدمه: یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش بالینی، مربی بالینی است. این مطالعه با هدف بررسی میزان رضایت از مربی بالینی از دیدگاه دانشجویان رشته اتاق عمل در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد انجام شد.

روش‌ها: پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی- مقطعی است و به صورت تمام شماری در بین دانشجویان کارشناسی پیوسته رشته اتاق عمل دانشگاه علوم پزشکی یزد در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ انجام شد. تعداد۸۰ دانشجو پرسشنامه استاندارد شامل سؤالاتی در مورد رضایت از مربی و مشخصات دموگرافیک دانشجویان و مربی به صورت خود ایفا توسط دانشجویان تکمیل شد. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی تجزیه و تحلیل شد.

نتایج: به طور کلی ۳۱ نفر (۴۳ درصد) از دانشجویان رضایت زیاد، ۲۲ نفر (۳۱ درصد) رضایت متوسط و ۱۹ نفر (۲۶ درصد) رضایت پایینی از مربی خود داشتند. رضایت از مربی زن در تمام حیطه‌ها کم‌تر از مربی مرد بود (میانگین نمره رضایت از مربی مرد ۳۳ و از مربی زن ۲۹ بود) بیش‌ترین نمره رضایت مربوط به آداب و رفتار اجتماعی مربی با دانشجویان و احترام متقابل بود (با میانگین ۷/۳) و علت اصلی نارضایتی دانشجویان ارزشیابی نامناسب (با میانگین ۷/۲) بود.

نتیجه‌گیری: مربیان بالینی بایستی حساسیت بیش‌تری در نوع ارتباط خود با دانشجو داشته باشند و توجه کنند که ایجاد انگیزه و رغبت در دانشجویان، بخشی از آموزش آن‌ها است. در سطح دانشگاه باید چارچوبی دقیق و حساب شده جهت ارزشیابی دانشجویان تعیین گردد و در دسترس مربیان بالینی قرار گیرد و بر اجرای آن نظارت صورت گیرد. همچنین لازم است مربیانی انتخاب شوند که وقت مناسب برای آموزش دانشجویان داشته باشند.

واژه‌های کلیدی: دوره کارآموزی بالینی، مربی، رضایت، دانشجوی تکنولوژی جراحی.

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ خرداد ۱۴۰۰؛ ۲۱(۱۱): ۱۱۸ تا ۱۲۶

مقدمه

آموزش یک فرایند تعاملی است که بین دانشجو به عنوان آموزش گیرنده و مربی به عنوان آموزش دهنده وجود دارد، اصلی‌ترین بخش در آموزش دانشجویان علوم پزشکی، آموزش بالینی است و دانشجویان دانش تئوری را با دانش عملی حاصل از انجام کار در محیط‌های آموزش بالینی در هم آمیخته، به عرصه بسیار مهم مراقبت از بیمار و توسعه سطح سلامت وارد می‌شوند.

* **نویسنده مسؤول:** زهرا ترکاشوند، کارشناس اتاق عمل، دانشکده پیراپزشکی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران. z.torkashvand10@gmail.com

دکتر احمد انتظاری (استادیار)، گروه بیهوشی و اتاق عمل، دانشکده پیراپزشکی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران. (ahentezari@gmail.com)، دکتر محمد ترکاشوند مرادآبادی (استادیار)، گروه جمعیت‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران. (m.torkashvand@yazd.ac.ir)

تاریخ دریافت مقاله: ۹۹/۷/۲۹، تاریخ اصلاحیه: ۹۹/۱۰/۱۴، تاریخ پذیرش: ۹۹/۱۱/۲۰

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-15]

در حقیقت آموزش بالینی را می‌توان فعالیتهای تسهیل کننده یادگیری، در محیط بالینی دانست که در آن مربی بالینی و دانشجو به یک اندازه مشارکت دارند و هدف از آن ایجاد تغییرات قابل اندازه‌گیری در دانشجویان برای انجام مراقبتهای بالینی است(۱). کسب مهارت در محیط بالینی بیش‌ترین اثر آموزشی را دارد و در آن هدف مربی آموزش و نظارت بر دانشجوی کارآموز برای انجام درست کارها است. دوره های کارآموزی در شکل‌دهی توانمندی‌های حرفه ای دانشجویان علوم پزشکی نقش اساسی دارند و کیفیت آن‌ها برای ارتقای مهارت بالینی مهم است(۲). در واقع دانشجویان به عنوان دریافت‌کنندگان خدمات آموزشی بهترین منبع برای شناسایی مشکلات آموزش بالینی هستند، زیرا حضور و تعامل مستقیم و بی واسطه با این فرایند دارند و لذا میزان رضایت آنها معیار بسیار مناسب برای ارزیابی کیفیت فرایند آموزش می‌باشد.

بعد دیگر آموزش، آموزش دهنده یا همان مربی است. آموزش دهنده مهم‌ترین اثر را بر کیفیت آموزش، و به خصوص آموزش بالینی دارد. با توجه به این که، دانشجو در محیط کارورزی در تعامل مستقیم با مربی است و مربی تنها فرد آموزش دهنده در محیط برای دانشجویان است، نقش مربی در آموزش بالینی و رضایت از آن بسیار زیاد است. نقش حیاتی مربی در رضایت از آموزش بالینی، غیرقابل انکار است.

به دلیل اهمیت رضایت دانشجو از آموزش، مجموعه‌ای از مطالعات در کشور به بررسی عوامل مؤثر بر آن پرداخته و به عوامل مختلفی مثل ویژگی‌های شخصی دانشجو، ویژگی‌های مربی و امکانات آموزشی و رفاهی اشاره شده است. زمان‌زاد و همکاران در مطالعه خود، تأثیر بخش‌های کارآموزی بر رضایت دانشجویان را مورد تأیید قرار دادند(۳)، خوشرنگ و همکاران نیز این نتیجه را تأیید نموده‌اند(٤). متغیر دیگری که در مطالعات بر آن تأکید شده است، فیلد و محتوای آموزش است، عنبری و همکاران در مطالعه خود به این مهم دست یافتند که کم‌ترین رضایت از وضعیت فیلدها و بیش‌ترین رضایت از محتوای آموزشی است(۵). جعفرجلال و همکاران در مطالعه خود دریافتند که جنسیت دانشجویان و اشتغال به کار آنها بر میزان رضایتشان مؤثر است، به گونه‌ای که رضایت در افراد مذکر و شاغل بیش‌تر است(٦). در سوی دیگر مریدی و همکاران در مطالعه خود به نقش تنش در حین آموزش بر رضایت دانشجو پی بردند و نتیجه گرفتند که دانشجویان از محیط‌های پرتنش و مربیان اهل تنش ابراز نارضایتی داشته‌اند(۷). در ارتباط با مربیان حوزه آموزش، مطالعه فتوکیان و همکاران بر مؤثر بودن عملکرد مربی بر رضایت دانشجو(۸)، و مطالعه جعفر جلال بر تأثیر آمادگی بالینی مربی بر رضایت دانشجو تأکید کرده‌اند(٦). دلارام در مطالعه خود دریافت که عواملی از جمله خصوصیات و شخصیت مربی، خصوصیات هم گروهی ها، رفتار و عملکرد پرسنل در مقابل دانشجویان و انگیزه و علاقمندی ایجاد شده در محیط بالینی از طرف گروه‌های فوق بر رضایت دانشجو مؤثر هستند(۹). همچنین فراهم شدن فرصت های یادگیری متنوع، دریافت بازخورد مناسب از سوی مربیان و همچنین جو محیط بالینی از عوامل مهم در آموزش بالینی مؤثر هستند(۱۰و۱۱).

نقش مربی مربی به عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار در آموزش را می‌توان در چند جهت مهم دانست. از یک سو به دلیل این که مربی به عنوان آموزش دهنده ارتباط مستقیم و فعالی با دانشجو دارد و از سوی دیگر، مربی به راحتی و با هزینه اندک (نسبت به هزینه‌های تعدیل امکانات) قابل تعویض از طرف مدیران آموزشی است. ویژگی‌هایی مثل مدرک تحصیلی مربی، رفتار مربی با دانشجو، مقدار زمان صرف شده از طرف وی، میزان حضور مربی ویژگی‌هایی هستند که می‌توانند نقش پررنگی در رضایت دانشجویان از آموزش بالینی داشته باشند و به خوبی قابل کنترل هستند.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-15]

دانشجویان رشته اتاق عمل از جمله دانشجویانی هستند که بیش‌تر دوره تحصیل خود، حدود پنجاه درصد دوره‌های آموزشی شان، را در محیط بالینی بوده و مشغول یادگیری مهارت‌های بالینی هستند، لذا رضایت آنها از آموزش‌ها بسیار مهم است(۱۲).

مطالعه حاضر به پیشنهاد مدیران مسؤول در امر برنامه‌ریزی دوره‌های کارآموزی در جهت شناخت نقش مربی در میزان رضایت دانشجویان از دوره کارآموزی صورت گرفته است. هدف مطالعه بررسی ویژگی‌های مربی در رضایت دانشجویان کارشناسی پیوسته رشته اتاق عمل از آموزش مهارت‌های بالینی در دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ است.

روش‌ها

این مطالعه از نوع توصیفی مقطعی است. جامعه مورد مطالعه شامل کلیه دانشجویان رشته اتاق عمل شاغل به تحصیل در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۹۷ در مقطع کارشناسی پیوسته دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد شامل ۸۳ نفربود، که به روش تمام شماری وارد مطالعه شدند. معیار ورود به مطالعه شاغل بودن دانشجو در دوره کارآموزی در ترم جاری و رضایت او از تکمیل پرسشنامه بود. ۳ نفر از دانشجویان مایل به همکاری نبوده و از مطالعه کنار گذاشته شدند. بنابراین ۸۰ نفر وارد مطالعه شدند. این دانشجویان در بیمارستان‌های آموزشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی شهید صدوقی یزد در دوره‌های کارآموزی در شیفت‌های کاری تحت آموزش هستند.

در مطالعه حاضر اطلاعات زمینه‌ای دانشجویان شامل؛ سن، جنس، نوع سکونت در خوابگاه و غیره، معدل، میزان علاقه به رشته و ارزشیابی دانشجو از خود به عنوان شاخصی از میزان اطلاعات او، جنسیت مربی و میزان رضایت دانشجو از دوره کارآموزی بالینی جمع‌آوری شد. میزان رضایت دانشجو از دوره کارآموزی با استفاده از پرسشنامه مطالعه بهرامی و همکاران (۱۳) بررسی شد. این پرسشنامه در مطالعه فوق از روایی بالایی برخوردار بود (آلفای کرونباخ بالای ۰/۷). در این پرسشنامه وضعیت آموزش بالینی در ۵ حیطه و با ۳۵ سؤال، اهداف و برنامه آموزشی با ۱۲ سؤال، عملکرد مربی با ۱۰ سؤال، برخورد با دانشجو با ٤ سؤال، محیط آموزشی با ٦ عبارت و بالاخره نظارت وارزشیابی با ٤ سؤال بودند. این سؤالات در پرسشنامه کدگذاری شده و از نمره ۱ به معنای کاملا ناراضی تا نمره ۵ به معنای رضایت کامل، وجود داشته‌اند. نتایج ارائه شده در این مقاله فقط مربوط به بخش عملکرد مربی با تعداد ۱۰ سوال است.

پرسشنامه تحقیق به صورت خود اظهاری به وسیله پاسخ‌گویان تکمیل شده است و البته همزمان محقق نیز در کنار پاسخ‌گو حاضر بوده و در صورت ابهام در مورد سؤالات رفع شده است.

ابتدا لیست کلیه بیمارستان‌های آموزشی در سطح شهرستان و سپس لیست دانشجویان کارآموز در بخش اتاق عمل در این بیمارستان‌ها تهیه شده و ساعات مراجعه آنها به این مراکز مشخص شد. با مراجعه به دانشجویان و ارائه پرسشنامه به آنها داده‌های تحقیق گردآوری شد. مقاله حاصل برگرفته از طرح مورد حمایت کمیته تحقیقات دانشگاه علوم‌پزشکی یزد با کد اخلاق IR. SSU. SPH. REC5881 است. پس از جمع‌آوری داده‌ها در محیط نرم‌افزار SPSS Version 25.0. Armonk, NY وارد شده و به توصیف و تحلیل روابط موجود در بین متغیرها از طریق آزمون‌های مناسب پرداخته شد. در رابطه متغیرهای کیفی از آزمون کای‌اسکوییر، مقایسه میانگین رضایت از مربی در متغیرهای دووجهی از آزمون t مستقل و در متغیرهای چندوجهی از آزمون تحلیل واریانس یک راهه (F) استفاده شد.

نتایج

کلیه ۸۰ پرسشنامه‌ها توزیع شده توسط دانشجویان

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-15]

تکمیل شد و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت (درصد پاسخ‌دهی پرسشنامه ۱۰۰٪). تعداد دانشجویان شرکت کننده ۲۷ نفر (۳٤ درصد) آنها پسر و ۵۳ نفر (٦٦ درصد) دختر هستند. ۳٦ درصد (۲۹ نفر) جامعه مورد مطالعه ترم ۳، ۳۱ درصد (۲۵ نفر) ترم ٤ و ۳۳ درصد (۲٦ نفر) ترم ٦ هستند. بیش از نیمی از این دانشجویان به همراه خانواده زندگی می‌کنند و ٤٤ درصد (۳۵ نفر) آنها ساکن خوابگاه‌های دانشجویی هستند. اکثر دانشجویان در بازه سنی ۲۰ تا ۲۲ سال قرار دارند. حدود ۹۰ درصد دانشجویان (۷۲ نفر) علاقه متوسط به بالا به رشته تحصیلی خود داشته‌اند و فقط ۱۰ درصد (۸ نفر) علاقه کمی به رشته خود دارند.

در پرسش مربوط به معدل که به صورت خود اظهاری بوده است، میانگین معدل دانشجویان۱/۰۷±۱٦/۲٤ به دست آمده است. ۳٤ درصد (۲۷ نفر) از این دانشجویان معدل خود را زیر ۱٦/۵ و مابقی بالای ۱٦/۵ و اکثرا معدل خود را بین ۱٦/۵ تا ۱۷/۵ اعلام نموده‌اند. در پرسش دیگری که از دانشجو خواسته شده است به دانش تئوری خود نمره‌ای بدهد، عمده دانشجویان نمره بین ۱۵/۱ تا ۱۸ را به خود داده‌اند.

در جدول ۱ به بررسی رضایت برحسب ویژگی‌های مختلف مربی پرداخته شده است با محاسبه جمع نمره رضایت از مربی مشخص می‌شود که بیش از نیمی از دانشجویان رضایت متوسط به پایین از مربی بالینی خود دارند. و تنها ۱۵ درصد دانشجویان (۱۲ نفر) رضایت کامل دارند. بیش‌ترین نمره رضایت مربوط به آداب و رفتار اجتماعی مربی با دانشجویان و احترام متقابل است و پس از آن میزان تسلط مربی بر موضوع دوره کارآموزی گشاده رویی مربی و تکریم دانشجو با میانگین ۱/۱۸±۳/٤، به ترتیب نمرات بالای رضایت را به خود اختصاص داده‌اند. کم‌ترین میزان رضایت از مربی مربوط به حوزه ارزشیابی منصفانه و مدت زمان صرف شده از طرف مربی با میانگین نمره ۱/۱۷±۲/۷ است.

جدول ۱: توزیع فراوانی نسبی (درصد) و میانگین و انحراف معیار نمرات رضایت دانشجویان اتاق عمل از مربی بالینی

	کاملاً راضی	راضی	متوسط	ناراضی	کاملاًناراضی	میانگین±انحراف معیار
ارزشیابی مناسب و منصفانه‌ی دانشجو	۸	۱٤	۳۵	۲۳	۱۹	۱/۱۷±۲/۷
مدت زمان صرف شده از طرف مربی	۱۰	۱٦	۳۰	۲۵	۱۹	۱/۲۳±۲/۷
ایجاد انگیزه و رغبت در دانشجو جهت تحقیق و مطالعه	۹	۱۸	۳۱	۳٤	۹	۱/۱±۲/۸
شرکت دادن دانشجو در کارهای عملی	۱۱	۲٤	٤۱	۱۵	۹	۱/۰۹±۳/۱
واکنش‌منطقی مربی به انتقادها و دیدگاه‌های‌دانشجویان	۲۰	۲۲	۳۰	۱٤	۱٤	۱/۳±۳/۲
توانایی انتقال مطالب اساسی دوره کارآموزی	۱۰	۳۳	۳۸	۱۲	٦	۱/۰۲±۳/۳
رعایت زمان و حضور منظم مربی در دوره	۲۳	۲۷	۲٤	۱٦	۱۰	۱/۲۸±۳/٤
گشاده رویی مربی و تکریم دانشجویان	۱۹	۳۲	۳۲	۸	۱۰	۱/۱۸±۳/٤
میزان تسلط مربی بر موضوع دوره کارآموزی	۱۸	۳۹	۲۵	۱۱	۸	۱/۱٤±۳/۵
آداب و رفتار اجتماعی‌مربی با دانشجویان‌واحترام متقابل	۲۸	۳۸	۱۸	۱۰	٦	۱/۱۷±۳/۷

* جمع نمره رضایت از مربی حاصل جمع نمرات پاسخ‌گو به کل گویه‌های رضایت است که به صورت گروه‌بندی آمده است.

با مقایسه میزان رضایت دانشجویان از مربی بالینی در دانشجویان پسر با دانشجویان دختر، مشاهده می‌شود که دانشجویان دختر رضایت کم‌تری از مربی بالینی خود دارند. میانگین نمره رضایت دانشجویان دختر ۳۰ و برای پسران ۳۵ است و رابطه رضایت با جنس دانشجو معنادار (P=۰/۰۱۱) است. دانشجویان پسر در تمامی

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-15]

حوزه‌ها نمره بیش‌تری به مربی خود داده‌اند، و دانشجویان دختر بیش‌تر از میزان تسلط مربی بر موضوع دوره کارآموزی و مدت زمان صرف شده از طرف مربی و توانایی انتقال مطالب اساسی دوره کارآموزی ناراضی بوده‌اند (جدول ۲).

جدول ۲: میانگین و انحراف معیار نمره رضایت دانشجویان اتاق عمل از مربی بالینی به تفکیک جنس

گویه	میانگین (انحراف معیار)		T	P
	مرد	زن		
میزان تسلط مربی بر موضوع دوره کارآموزی	٤±٠/٦٤	٣/٢±١/٢	٤/٨	٠/٠٠١
توانایی انتقال مطالب اساسی دوره کارآموزی	٣/٨±٠/٧٤	٣±١	٤/٨	٠/٠٠١
ارزشیابی مناسب و منصفانه‌ی دانشجو	٣±١/١٩	٢/٥±١/١	٢/٧	٠/٠٢٢
شرکت دادن دانشجو در کارهای عملی	٣/٦±٠/٩٢	٢/٩±١/١	٤	٠/٠٠٢
ایجاد انگیزه و رغبت در دانشجو جهت تحقیق و مطالعه	٣/٣±١/١٢	٢/٦±١	٣/٦	٠/٠١١
آداب و رفتار اجتماعی مربی با دانشجویان واحترام متقابل	٣/٨±١/٠٦	٣/٧±١/٢	٠/٥	٠/٢٣٤
واکنش منطقی مربی به انتقادها و دیدگاه‌های دانشجویان	٣/٥±١/١٦	٣/١±١/٤	١/٨	٠/٠٨٢
رعایت زمان و حضور منظم مربی در دوره	٣/٦±١/٣٥	٣/٢±١/٢	٢	٠/٠٢٣
مدت زمان صرف شده از طرف مربی	٣/٢±١/٠٣	٢/٥±١/٣	٣/٤	٠/٠١١
گشاده رویی مربی و تکریم دانشجویان	٣/٨±٠/٩٦	٣/٢±١/٢	٢/٨	٠/٠٢٢
نمره کل	٣٥	٣٠	٣/٥	٠/٠١١

با مقایسه‌ی میزان علاقه دانشجویان به رشته تحصیلی خود و نمره رضایت آن‌ها از مربی بالینی‌شان می‌توان دریافت که رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد (p=٠/٠٠١ ، F= ٧/٧) و هرچه علاقه دانشجو به رشته خود بیش‌تر بوده است، نمره بیش‌تری به مربی خود داده است. میانگین نمره رضایت دانشجویانی که علاقه کم‌تری به رشته خود دارند برابر ٢٥/١±٢٩ و میانگین نمره رضایت دانشجویانی که علاقه متوسطی به رشته خود دارند برابر ٢٩±٨/١ و میانگین نمره رضایت دانشجویانی که علاقه بالایی به رشته خود دارند برابر ٣٤±٦/١ است. در پرسش دیگری از دانشجویان خواسته شده است که نمره‌ای از ٠ تا ٢٠ به دانش تئوری خود در رشته تحصیلی‌شان بدهند و با مقایسه این نمره و نمره رضایت دانشجویان از مربی بالینی، مشخص می‌شود که رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد (p=٠/٠٠١ ، F=٧/٥). دانشجویانی که نمره بیش‌تری به خود داده‌اند رضایت بیش‌تری از مربی دارند. میانگین نمره رضایت دانشجویانی که نمره کم‌تر از ١٥ به خود داده بودند برابر ٢٥±٥/١ و میانگین نمره رضایت دانشجویانی که نمره ١٥ تا ١٨ به خود داده‌اند برابر با ٣١±٧/٢ و میانگین نمره رضایت دانشجویانی که نمره بالاتر از ١٨ به خود داده‌اند ٣٤±٨/٣ است.

بررسی نمره رضایت دانشجویان از مربیان مرد و زن نشان از این است که رضایت از مربیان مرد بالاتر از مربیان زن است. میانگین نمره رضایت دانشجویان از مربیان مرد ٣٣/٣±٤/٣ و از مربیان زن ٢٩/٧±٥/٣ بود که بر اساس آزمون t این تفاوت معنادار است (p=٠/٠١٤ ، t= ٩/٢). بررسی تفاوت رضایت از مربی بر اساس جنسیت مربی در گویه‌های رضایت نشان از این بود که عامل اصلی رضایت از مربیان مرد شامل ارزشیابی منصفانه و مناسب از دانشجو، واکنش منطقی به انتقادهای دانشجو و گشاده رویی و تکریم دانشجو است. در نهایت نتایج رابطه مدت زمان سپری شده از طرف مربی و بیمارستان محل کارآموزی نشان از این است که هر چه مربی مدت زمان بیش‌تری به دانشجویان اختصاص داده است نمره رضایت از او به صورت معنادار بیش‌تر شده است (p=٠/٠٠١٢ ، r=٠/٦٤٩). و

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-15]

هنگامی که نمره رضایت از مربی را بر اساس بیمارستان محل کارآموزی سنجش شد، مشاهده می‌شود که رابطه معناداری بین این دو وجود دارد (F= ٤ ، p=٠/٠١)، بیش‌ترین نمره رضایت ٣٩/٤±٣/٣، و کم‌ترین نمره رضایت ٢٧±٤/١ بود.

بحث

هدف مطالعه حاضر بررسی نقش مربی در رضایت دانشجویان اتاق عمل از آموزش مهارت‌های بالینی بود. نقش مربی در رضایت بالینی در پژوهش‌هایی در داخل و خارج از کشور تأیید شده است. مطالعه حاضر نیز نشان داد که ابعاد مختلفی برای رضایت از مربی بالینی وجود دارد. برخلاف تصور عمومی که مهم‌ترین نقش مربی دانش تئوریک او است، نوع رابطه مربی با دانشجو دارای اهمیت بسیار است.

در ارتباط با نقش مربی، مطالعه فتوکیان و همکاران بر مؤثر بودن عملکرد مربی بر رضایت دانشجو(٨)، و مطالعه جعفر جلال بر تأثیر آمادگی بالینی مربی بر رضایت دانشجو تأکید کرده‌اند(٦)در مطالعه حاضر بیش از نیمی از دانشجویان رضایت متوسط از مربی خود داشتند که با نتایج پژوهش‌های سلمانی و امیریان(١٤) و پورنامدار و همکاران(١٥)، هم‌سو بوده است. در مطالعه هادی‌زاده و فیضی(١٦)، و وهابی و همکاران(١٧)، عملکرد مربی به صورت "خوب" گزارش شده است. بر خلاف این مطالعات در مطالعه بهرامی و همکاران(١٣)، و عابدینی و همکاران(١٨)، رضایت از مربی در سطح ضعیف بوده است. به طور کلی در مطالعه حاضر و سایر مطالعات، رضایت از مربی در سطح مطلوبی نبوده است و عمدتاً در سطح متوسط گزارش شده است(٨). با توجه به این مهم که رضایت دانشجویان در اکثر مطالعات در سطح متوسط گزارش شده است، بایستی متغیرهای مربوط به مربی که نقش مهم‌تری در رضایت دانشجویان دارند، مشخص و مورد توجه قرار گیرند. در این مطالعه بیش‌ترین نمره رضایت مربوط به آداب و رفتار اجتماعی مربی با دانشجویان و احترام متقابل و پس از آن میزان تسلط مربی بر موضوع کارآموزی بوده است. دانشجویان دختر رضایت کم‌تری از مربی بالینی خود داشته‌اند و رابطه رضایت با جنس دانشجو معنادار بوده است، که با مطالعه طاهری و همکاران(١٩)، و پورنامدار و همکاران(١٥)، هم‌خوانی دارد، شاید به دلیل طرز تفکر پسران بوده و تفاوت می‌تواند در شخصیت دو جنس در برخورد و نحوه مقابله با مشکلات باشد(١٩).

نارضایتی دانشجویان دختر، بیش‌تر در حوزه تسلط مربی به موضوع دوره کارآموزی، مدت زمان صرف شده از طرف مربی و توانایی انتقال مطالب اساسی کارآموزی بوده است. به طور کلی علت اصلی نارضایتی دانشجویان ارزشیابی نامناسب بوده است که با نتایج دل آرام(٩)، و مطالعه‌ای در مشهد(٢٠)، هم‌خوانی دارد.

این مطالعه نشان داد که بین علاقه دانشجو به رشته خود و میزان رضایت او از مربی رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد. هم‌چنین هرچه مدت زمان آموزش بیش‌تر بوده است، میزان رضایت نیز بیش‌تر بوده است. دانشجویان نمره رضایت بالاتری به مربی‌های مرد داده‌اند و رضایت کم‌تری از مربی زن گزارش شده است. در تمام ابعاد مربی‌های مرد نمره رضایت بیش‌تری گرفته‌اند. مهم‌ترین ابعاد نارضایتی بیش‌تر از مربی‌های زن به ترتیب عبارتند از: ارزیابی مناسب و منصفانه دانشجو، واکنش منطقی مربی به انتقادها و دیدگاه‌های دانشجو و گشاده رویی مربی و تکریم دانشجو. در نهایت بین مدرک تحصیلی مربی و رضایت از مربی رابطه‌ی معناداری مشاهده نشد.

انجام این مطالعه به دلیل این که محقق نیز از جامعه دانشجویان بود و به دلیل فضای اعتمادی که بین پرسشگر و پاسخ‌گو وجود داشت به خوبی صورت گرفت و می‌توان گفت که پاسخ دانشجویان به سؤالات به خوبی و با دقت انجام شد. با این حال انجام مطالعه با مشکلاتی در جمع آوری داده مواجه بود، بیمارستان‌های آموزشی

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-15]

در سطح استان پراکنده بوده و لذا رفت‌وآمد بسیار برای پر کردن پرسشنامه‌ها نیاز بود، تعداد زیاد سؤالات و نیاز به صرف زمان برای تکمیل پرسشنامه نیز باعث شد ۳ مورد از اعضای جامعه در تکمیل پرسشنامه مشارکت نکنند. مطالعه حاضر در یک جامعه محدود و به صورت تمام شماری انجام شد، لذا محدودیت اصلی آن در عدم تعمیم‌پذیری نتایج آن به کل دانشجویان کشور است. پیشنهاد می‌شود در مطالعه مشابه و به صورت گسترده‌تر و در یک نمونه‌گیری تصادفی استاندارد از کل دانشجویان کشور به نتایج مقایسه‌ای و در سطع وسیع‌تر پرداخته شود.

نتیجه‌گیری

به طور کلی دانشجویان از مربی بالینی رضایت متوسط دارند و با توجه به نقش حساس مربی در یادگیری دانشجویان و نیز نیل به اهداف آموزش مهارت‌های بالینی، به نظر می‌رسد که مربیان بالینی بایستی حساسیت بیش‌تری در نوع ارتباط خود با دانشجو داشته باشند، چرا که دانشجویان امروزی در حیطه ارتباطات اخلاقی دارای حساسیت بالایی هستند و نیز مربیان بایستی توجه کنند که ایجاد انگیزه و رغبت در دانشجویان، نیمی از آموزش آن‌ها است و بی‌توجهی به این مهم می‌تواند تلاششان را در امر آموزش بیهوده سازد. موضوع دیگر این که با توجه به رضایت پایین دانشجویان در مورد ارزشیابی مناسب و منصفانه، بهتر است چارچوبی دقیق و حساب شده تعیین گردد و در دسترس مربیان بالینی قرار گیرد تا مربی با توجه به آن ارزشیابی درست و عادلانه‌ای انجام دهد. در این راستا دانشگاه‌ها نیز باید در انتخاب مربی برای دانشجویان به این موضوعات توجه نمایند، باید مربیانی انتخاب شوند که وقت مناسب برای آموزش دانشجویان داشته باشند و همچنین بر سیستم ارزشیابی مربی از دانشجویان نظارت داشته باشند که در این بین ناعدالتی در بین دانشجویان اعمال نشود.

قدردانی

این مقاله حاصل طرح پژوهشی با کد ۵۸۸۱ با حمایت کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی شهید صدوقی، انجام شده است. از معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی یزد بابت حمایت از طرح تقدیر و تشکر داریم. از کلیه دانشجویان شرکت کننده در تحقیق نهایت سپاس را ابراز می‌داریم.

منابع

1. Khoursandi M, Khosravi Sh. [Investigation of the View of Nursing and Midwifery Students About Clinical Education Condition in Nursing and Midwifery College of Arak University of Medical Science]. Journal of Arak University of Medical Sciences. 2002 ; 5(1): 29-32. [Persian]
2. Wimmers PF, Schmidt HG, Splinter TA. Influence of clerkship experiences on clinical competence. Med Educ. 2006; 40(5): 450-8
3. Zamanzad B, Moezzi M, Shirzad H. [Rate of satisfaction and evaluation of medical students (interns and externs) from the quality of clinical education in the Shahre-kord university of medical sciences-2005]. Koomesh. 2007; 9 (1): 13-20. [Persian]
4. Khoshrang H, Salari A, Dadgaran I, Moaddab F, Rouh-Balasii L, Pourkazemi I. [Quality of Education Provided at The Clinical Skills Lab From Medical Students' viewpoints in Guilan University of Medical Sciences]. Research in Medical Education. 2016; 8(2): 77-83. [Persian]
5. Anbari Z, Sirus A, Goodarzi D, Zamani H. [Rezayatmandi Daneshjooyane Pezeshki Az Farayande Amoozeshe Balini Dar Dorehaye Karammozi Va Karvarzi Dar Bakhshhaye Dakheli Va Atfal Daneshgahe Oloom Pezeshki Arak]. Journal of Health and Care. 2010؛ 11(2): 25-33. [Persian]

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-15]

6. Jafar Jalal E, Yekta P, Masror D, Hosaini F, Babaee Haidar Abadi A, Imanzad M, et al. [Relationship Between Preceptors Educational Preparedness and Nursing Student's Satisfaction With Clinical and Practical Educations]. Scientific Journal of Ilam University of Medical Sciences. 2013; 21(5):150-159. [Persian]
7. Moridi G, Valiee S, Khaledi S, Fathi M, Shafiean M, Gharibi F. [Clinical Education Stressors FROM THE Perspective OF Students OF Nursing, Midwifery, AND Operating Room: A Study IN Kurdistan University OF Medical Sciences]. Iranian Journal Of Medical Education. 2012; 11(7):675-684. [Persian]
8. Fotoukian Z, Hosseini SJ, Beheshti Z, Zabihi A, Aziznejad P, Ghaffari F. [Clinical Education Status According to the Nursing Students' Point of View]. Biannual Journal of Medical Education Education Development Center. 2013; 1(1): 26-33. [Persian]
9. Delaram M. [Clinical Education from the Viewpoints of Nursing and Midwifery Students in Shahrekord University of Medical Sciences]. Iranian Journal of Medical Education. 2006; 6(2): 129-135. [Persian]
10. Löfmark A, Wikblad K. Facilitating And Obstructing Factors For Development Of Learning In Clinical Practice: A Student Perspective. J Adv Nurs. 2001; 34(1): 43-50.
11. Andrews GJ, Brodie DA, Andrews JP, Hillan E, Thomas BG, Wong J, Rixon L. Professional Roles And Communications In Clinical Placements: A Qualitative Study Of Nursing Students' Perceptions And Some Models For Practice. Int J Nurs Stud. 2006; 43(7): 861-74.
12. Tazakori Z, Mehri S, Mobaraki N, Dadashi L, Ahmadi Y, Shokri F et al. [Factors Affecting on Quality of Clinical Education from Perspectives of Operating Room Students]. Journal of health & care. 2015; 17(2): 128-136 [Persian]
13. Bahrami Babaheidary T, Sadati L, Golchini E, Mahmudi E. [Assessment of Clinical Education in the Alborz University of Medical Sciences from Surgical Technology and Anesthesiology Students' Point of View]. Alborz University Medical Journal. 2012; 1(3): 143-150. [Persian]
14. Salmani N, Amirian H. [Comparison between nursing students and trainers viewpoints about clinical education environment in Islamic Azad university of Yazd in the year 2006]. Strides in Development of Medical Education. 2006;3(1): 11-18. [Persian]
15. Pournamdar Z, Salehiniya H, Shahrakipoor M, Sohrabzade S. [Nurse and Midwifery Students' Satisfaction of Clinical Education in Hospitals of Zahedan]. Research in Medical Education. 2015; 7(2):45-51. [Persian]
16. Hadizadeh F, Firoozi M, Shamaeyan Razavi N. [Nursing and Midwifery Students Perspective on Clinical Education in Gonabad University of Medical Sciences]. Iranian Journal of Medical Education. 2005; 5(1): 70-78. [Persian]
17. Siavash Vahabi Y, Ebadi A, Rahmani R, Tavallaei A, Khatouni AR, Tadrisi SD, et al. [Comparison of the status of clinical education in the views of nursing educators and students]. Education Strategies in Medical Sciences. 2011; 3(4): 179-182. [Persian]
18. Abedini S, Abedini S, Aghamolaei T, Jome Zadeh A, Kamjoo A. Clinical Education Problems: The Viewpoints Of Nursing And Midwifery Students In Hormozgan University Of Medical Sciences. Hormozgan Medical Journal. 2009; 12(4): 249-253.
19. Tahery N, Kaiali M, Yaghoobi M, Koleini Z. [The Stressors Of Clinical Training In Nursing Students-Abadan Nursing Faculty]. Modern Care Journal. 2011; 8(3): 159-65. [Persian]
20. Farokhi F, Khadivarzade T. [Study of the strengths and weaknesses of clinical education from the perspective of students of Mashhad School of Nursing and Midwifery in 2003]. Iranian Journal of Medical Education. 2003; 3 (suppl 10):67-68. [Persian]

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-15]

Students' Satisfaction with the Instructor Role in the Clinical Education: Surgical Technology Students

Ahmad Entezari[1], Mohammad Torkashvand Moradabadi[2], Zahra Torkashvand[3]

Abstract

Introduction: *Preceptors are one of the important factors affecting the quality of clinical education. This study sought to investigate the role of preceptor in surgical technologist students' satisfaction with clinical education course in Shahid Sadoughi University of Medical Science.*
Methods: *This descriptive cross-sectional study was conducted as a census among undergraduate students of surgical technology at Yazd University of Medical Sciences in the academic year 2018 (80 samples). A standard questionnaire including items about the satisfaction with instructor and the demographic characteristics of the students and the instructor was completed by the students. The collected data were analyzed using descriptive and inferential statistics.*
Results: *In general, 31 students (43%) had high satisfaction, 22 students (31%) had moderate satisfaction and 19 students (26%) had low satisfaction with their instructor role. Satisfaction with the female instructor was lower than the male instructor in all areas (mean score of satisfaction with the male instructor was 33 and female instructor was 29). The highest score of satisfaction was related to the social etiquette and behavior of the instructor and mutual respect (with an average of 3.7). The main dissatisfaction of students was inappropriate evaluation (with an average of 2.7).*
Conclusion: *The clinical instructor should be more sensitive to the type of communication with the student and keeping in mind that motivating of students is an indispensable part of their learning. A comprehensive framework for evaluating students and monitoring its implementation by the instructor should be set throughout university. Clinical preceptors who have enough time to train students should be selected.*

Keywords: Clinical training, Instructor, Satisfaction, Surgical technology student

Addresses:
1. Assistant professor, School of Paramedicine, Student Research Committee, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran. Email: ahentezari@gmail.com
2. Assistant professor, Department of demography, School of Social Sciences, Yazd University, Yazd, Iran. Email: m.torkashvand@yazd.ac.ir
3. (✉) Expert, School of Paramedicine, Student Research Committee, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran. Email: z.torkashvand10@gmail.com

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-15]